

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 września 2013 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, II Wydział Cywilny w sprawie o sygnaturze akt II C 1274/12 z powództwa A. B. (1) przeciwko M. M. o zapłatę: **1.** oddalił powództwo; **2.** zasądził od A. B. (1) na rzecz M. M. kwotę 2.417 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; **3.** nie obciążył A. B. (1) pozostałymi kosztami postępowania.

U podstaw powyższego rozstrzygnięcia legło ustalenie, iż postanowieniem z dnia 15 września 2011 roku w sprawie o sygnaturze akt II Ns 2314/09 z wniosku M. M. z udziałem A. B. (1) o podział majątku i dział spadku po C. B., dokonano podziału majątku wspólnego A. B. (2) i C. B. oraz działu spadku po C. B. w ten sposób, że przyznano na wyłączną własność A. B. (1) samodzielny lokal mieszkalny numer (...) położony w Ł. przy ul. (...) z obowiązkiem spłaty na rzecz M. M. kwoty 23.550 złotych. Wskazane postanowienie Sądu Rejonowego zostało utrzymane w mocy przez Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2012 roku.

Sąd I instancji wskazał, że w niniejszej sprawie powód domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 29.434,70 złotych tytułem zwrotu poczynionych przez niego nakładów na lokal nr (...) przy ul. (...) w Ł. w okresie od 1997 roku. Sąd a quo argumentował, iż zgodnie z art. 618 § 3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. po prawomocnym zakończeniu postępowania o dział spadku uczestnik tego postępowania nie może dochodzić roszczeń dotyczących nakładów na rzecz będącą przedmiotem działu bez względu na to, czy zostały zgłoszone w toku postępowania o dział spadku. Zatem roszczenie powoda jako niedopuszczalne podlegać musiało oddaleniu.

Sąd Rejonowy nadmienił także, że kwestia oświadczenia C. B. o zrzeczeniu się udziału w lokalu przy ul. (...) była już przedmiotem rozważań Sądu w sprawie II Ns 2314/09, który uznał, iż oświadczenie to było nieważne z uwagi na niezachowanie formy aktu notarialnego.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o art. 108 i art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. /wyrok wraz z uzasadnieniem – k. 100-104/

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł powód, zaskarżając je w całości. Skarżący zarzucił:

- 1) błędną ocenę materiału dowodowego oraz sprzeczność ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym poprzez przyjęcie, iż w postępowaniu o zniesienie współwłasności doszło do rozstrzygnięcia dotyczącego nakładów na rzecz stanowiącą przedmiot powyższego postępowania;
- 2) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez zaniechanie wszechstronnej i obiektywnej analizy materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie, w szczególności przez pominięcie zeznań i uwag powoda dotyczących nakładów poczynionych na remont budynku wspólnego oraz oświadczenia zmarłego brata o zrzeczeniu się udziału w przedmiotowym lokalu w zamian za inny lokal.

W uzasadnieniu apelacji powód podniósł, iż w toku postępowania o sygnaturze II Ns 2314/09 zgłaszał roszczenie o zwrot nakładów poczynionych na lokal przy ul. (...) w Ł., zaś Sąd rozpoznający sprawę w żaden sposób nie odniósł się do jego roszczenia. W tym stanie jest on uprawniony do dochodzenia wskazanych roszczeń w odrębnym postępowaniu. Nadto skarżący podniósł, iż jego roszczenie znajduje uzasadnienie na gruncie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, które to regulacje nie podlegają ograniczeniom przewidzianym w art. 618 § 3 k.p.c.

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej kwoty 29434,70 złotych wraz z kosztami postępowania według norm przepisanych. Nadto w razie oddalenia apelacji powód wniósł o nieobciążanie go kosztami postępowania należnymi pozwanej, na podstawie art. 102 k.p.c. /apelacja – k. 110-111/

W piśmie procesowym z dnia 25 sierpnia 2014 roku powód w uzupełnieniu apelacji podniósł, iż C. B. zrzekł się swojego udziału w spadku po swoim ojcu, o czym ma świadczyć zapis na odwołanie postanowienia z dnia 28 maja 1998 roku. W zamian za zrzeczenie się udziału w spadku A. B. (2) (matka powoda) miała wyłożyć pieniądze na wykup mieszkania numer (...) przy ulicy (...) w Ł.. Powód wskazał, iż pieniądze na wykup mieszkania przy ulicy (...) były jego. W konsekwencji w ocenie skarżącego pozwana nigdy nie była współwłaścicielką mieszkania przy ul. (...) w Ł.. /pismo procesowe powoda z dnia 25 sierpnia 2014 roku – k. 157-158/

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 17 listopada 2014 roku powód oświadczył, iż popiera apelację. Natomiast pełnomocnik pozwanej wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. /e-protokół rozprawy z dnia 17 listopada 2014 roku: stanowisko procesowe powoda – 00:04:01; stanowisko procesowe pełnomocnika pozwanej – 00:05:13/

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy aprobuje ustalenia dokonane przez Sąd I instancji i wyrażone przez ten Sąd oceny prawne. Zarzuty skarżącego zawarte w apelacji nie zasługują na uwzględnienie.

Przed przystąpieniem do oceny podniesionych przez skarżącego zarzutów na wstępie należy wskazać, iż w pozwie z dnia 31 sierpnia 2012 roku powód domagał się od pozwanej zwrotu nakładów poczynionych przez niego na lokal przy ul. (...) w Ł., a także nakładów na wykup mieszkania przy ul. (...) w Ł.. Następnie na rozprawie z dnia 24 września 2013 roku powód oświadczył, iż jego roszczenie jest związane tylko z lokalem przy ul. (...) w Ł.. Mając powyższe na uwadze przyjąć należy, iż przedmiotem niniejszego postępowania jest tylko i wyłącznie roszczenie powoda o zwrot poczynionych przez niego nakładów na mieszkanie przy ul. (...). Niniejsze postępowanie nie dotyczy zaś wykupu mieszkania przy ul. (...) w Ł. i związanych z tym roszczeń.

Koniecznym jest także odniesienie się do argumentacji powoda zawartej w jego piśmie z dnia 25 sierpnia 2014 roku w myśl której pozwana nigdy nie była współwłaścicielką mieszkania przy ul. (...) w Ł.. Powyższa kwestia była już przedmiotem rozważań Sądu Rejonowego w sprawie o sygnaturze akt II Ns 2314/09, który wskazał, że zbycie udziału w spadku wymaga dla swojej ważności formy aktu notarialnego, a zatem wskazywana przez A. B. (1) okoliczność, iż M. M. nigdy nie była współwłaścicielką mieszkania przy ul. (...) w Ł. nie znajduje żadnego uzasadnienia. Opisane stanowisko Sądu Rejonowego zostało następnie zaakceptowane przez Sąd Okręgowy w Łodzi, który tym samym uznał za niezasadną apelację A. B. (1) od postanowienia z dnia 15 września 2011 roku zapadłego w sprawie II Ns 2314/09. Pozostawiając na boku problematykę powagi rzeczy osądzonej (res iudicata) także i w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż twierdzenie powoda jakoby pozwana nigdy nie była współwłaścicielką mieszkania przy ul. (...) w Ł. jest chybione, gdyż jak słusznie wskazano zbycie udziału w spadku wymaga dla swojej ważności formy aktu notarialnego.

Przechodząc do oceny zarzutów powoda wskazać należy, iż są one nietrafne. Sąd Rejonowy prawidłowo zważył, iż zgodnie z art. 618 § 3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. po prawomocnym zakończeniu postępowania o dział spadku uczestnik tego postępowania nie może dochodzić roszczeń dotyczących nakładów na rzecz będącą przedmiotem działu bez względu na to, czy zostały zgłoszone w toku postępowania o dział spadku czy też nie. Zatem zarzut powoda jakoby zgłosił on w toku postępowania o sygnaturze II Ns 2314/09 roszczenie o zwrot nakładów poczynionych na lokal przy ul. (...) w Ł. pozostaje irrelevantny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Zamierzonego przez skarżącego skutku nie może odnieść także podniesiona przez niego koncepcja, iż dochodzone roszczenie znajduje podstawę na gruncie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Zasądzenie na rzecz powoda dochodzonej przez niego kwoty z tytułu zwrotu poczynionych nakładów na lokal przy ul. (...) w Ł. prowadziłoby do obejścia przepisów art. 618 § 3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c., co jest niedopuszczalne, gdyż wskazane artykuły mają charakter normy bezwzględnie obowiązujących.

Mając powyższe na uwadze, wobec bezzasadności zarzutów sformułowanych w apelacji oraz nieujawnienia okoliczności, które winny być uwzględnione w toku postępowania drugoinstancyjnego z urzędu, Sąd Okręgowy oddalił apelację w oparciu o art. 385 k.p.c., jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik sporu zasądając od A. B. (1) na rzecz M. M. kwotę 1.200 złotych. Na kwotę tę złożyło się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej w postępowaniu odwoławczym ustalone w oparciu o § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 461 j.t.). Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010 roku, nr 90, poz. 594 z późn. zm.) zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Ponadto w ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie brak jest podstaw do zastosowania w stosunku do powoda dobrodziejstwa wynikającego z art. 102 in fine k.p.c. i odstąpienie od obciążania go obowiązkiem zwrotu przeciwnikowi kosztów postępowania apelacyjnego. Sam fakt, iż strona przegrywająca spór znajduje się w trudnej sytuacji materialnej (powód został zwolniony od kosztów w całości – k. 60) nie pociąga za sobą automatycznie konsekwencji w postaci przyjęcia, że zachodzi "wypadek szczególnie uzasadniony", pozwalający na zastosowanie art. 102 k.p.c. Za odstąpieniem od obciążania strony przegrywającej spór kosztami procesu, która znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, przemawiać muszą jeszcze inne, dodatkowe okoliczności, które łącznie sprawiają, że obciążeniu takiej strony kosztami procesu sprzeciwiają się względy słuszności. W ocenie Sądu Odwoławczego w niniejszej sprawie takie inne, dodatkowe okoliczności nie zachodzą.